

‘Mijn vader slaat me niet’

Twee jaar lang was ik mentor voor een 12-jarig Amsterdams Marokkaans jongetje. Het was - en is - een vrijwilligersproject om de massale schooluitval tegen te gaan. En het werkt.

Fotografie: Stefan Heijendaal

Vraag: waarom is zo iets nodig? Waarom wordt er les gegeven met 19e eeuwse middelen aan 21e eeuwse kinderen? Waarom produceren onze scholen steeds meer half-analfabeten?

Het mentorproject was een onderneming die enig doorzettingsvermogen vroeg. Met als beloning af en toe ontroerende of grappige momenten en een jongetje dat niet alleen geen schooluitvaller werd maar zelfs naar een moeilijker schooltype mocht. Eens per week op bezoek bij een Marokkaans gezin thuis, twee jaar lang. Dat was een uniek veldonderzoekje op een terrein waar voorheen vrijwel geen onderzoeker echt binnenkwam: een paar half mislukte huisbezoekjes was het maximaal haalbare, en een gesloten deur de norm.

Uiteindelijk zijn mijn mentoravonturen een boekje geworden, ‘Mijn vader slaat me niet’, dat dit jaar uitkwam. Ik heb er niet alleen mijn microbelevissen in beschreven, maar ook, in het laatste hoofdstuk, een macroplaatje geschetst. Om aan te tonen dat de problemen die ik in dit gezin ben tegengekomen, exemplarisch zijn voor een veel grotere groep allochtonen. In het boekje wordt ook een aantal populaire mythen doorgeprikt. Zoals bijvoorbeeld het nog steeds veelgebruikte cliché dat ‘zij’ hiernaartoe zijn gekomen omdat ‘wij’ ons eigen vuile werk niet meer wensten op te knappen. Een redenering die min of meer impliceert dat alles wat sindsdien mis is gegaan met de immigratie dus eigenlijk onze eigen stomme, luie schuld is.

Maar Nederlandse arbeiders waren helemaal niet te beroerd om vuil werk te doen. Ze wilden er alleen wat beter voor betaald worden. En daar voelden werkgevers niet voor, dus die begonnen goedkope arbeidskrachten van elders te importeren. De overheid

is daar heel ver in meegegaan hoewel het vaak ging om verouderde industrieën die al op het punt stonden het loodje te leggen.

Vraag: hoe heeft zo’n mythe tot op de dag van vandaag zo hardnekkig stand kunnen houden, ook in de media, terwijl Pieter Lakeman elf jaar geleden de gang van zaken al eens ruim gedocumenteerd heeft beschreven?

Ik heb me verdiept in de officiële cijfers. De stelligheid waarmee die altijd maar weer worden geciteerd is niet terecht. Veel cijfers zijn boterzacht. Ga er maar vanuit dat de werkelijkheid meestal vele malen erger is. Neem de officiële werkloosheidscijfers in Nederland in 2009, tweede kwartaal. Voor autochtone mannen is dat zo’n 3 procent, voor allochtone mannen rond de 11 procent. Als argeloze krantenlezer of televisiekijker ben je geneigd te denken dat de rest dan wel min of meer aan het werk zal zijn, dus dat de situatie eigenlijk best nog meevalt.

Maar stel je een andere vraag, bijvoorbeeld hoeveel mensen van 45+ er thuiszitten zonder een baan, dan is dat voor autochtonen 38 %, voor Turken 62 %, Marokkanen 64 %, Surinamers 41 % en Antillianen 39 % en voor andere ‘niet-westerse’ immigranten zit het percentage op ongeveer 50. En die zijn vast niet allemaal zwak, ziek en misselijk.

Een vader die thuiszit en niet gehandicapt is, bij wie het geld elke maand uit de lucht komt vallen, is als rolmodel niet gunstig voor zijn kinderen. Waarom zou je een vak leren als je kennelijk niet hoeft te werken om in je levensonderhoud te voorzien? En hoe leer je om ‘s ochtends vroeg zelf op tijd op te staan om naar school te gaan, als je ouders in bed blijven liggen?

Vraag: als we zo dringend arbeidskrachten nodig hebben, waarom activeren we dan niet dit enorme bestand? En zou verhoging van de AOW-leeftijd dit probleem oplossen?

Toch gaat het goed met de integratie, horen en lezen we steeds weer. Het zijn maar een paar ‘rotjochies’ die het verpesten. Maar hoe goed gaat het met de integratie als, een halve eeuw

na het begin van de immigratie, hier nog steeds 90 procent van de in Nederland wonende Turken en Marokkanen ofwel trouwt met een importbruid (m/v) uit het land van herkomst, of met iemand die hier weliswaar is geboren maar wel voortkomt uit de eigen bevolkingsgroep.

Vraag: hoe is het mogelijk dat stadsbesturen die ooit meedogenloze critici waren van de apartheid in Zuid-Afrika, zo’n grootscheepse segregatie in de eigen steden hebben gefaciliteerd?

Jarenlang heeft de overheid ons voorghouden dat de immigratie nodig was om de breed uitgemeten kosten van de vergrijzing op te vangen. Maar naar de (eventuele) kosten van immigratie mocht - tot voor kort dan - niet eens worden gevraagd; en toen er onlangs dan eindelijk een voorzichtige raming kwam, mocht dat geen rol spelen bij de verkiezingsdebatten. Eensgezinde beslissingen van politiek en pers.

Vraag: mogen wij onszelf een volwassen democratie noemen? Mag een overheid jarenlang liegen over zulke ingrijpende kwesties? Wat mogen we nog meer niet weten? Hoe is het mogelijk dat veel mensen daar niet serieus over na willen denken?

En zo zijn er nog veel meer vragen. Ik ben journalist, ik vraag al 25 jaar en ik ben nog steeds niet uitgevraagd.

Maar kennelijk is dat niet per se inherent aan de beroepsgroep. Ik heb veel publiciteit gehad rond mijn boekje, maar die was pijnlijk eenzijdig. Het sfeerverhaal - zielige pupil met nobele

mentor - kreeg alle aandacht. Het macrodeel met de cijfers werd stelselmatig genegeerd. Desgevraagd reageerden de collega’s met variaties op ‘Maar anders speel je Wilders in de kaart’ tot ‘Dat laatste hoofdstuk had van mij niet hoeven’. Dat je je kunt inzetten voor allochtonen en tegelijkertijd kritisch over ze kunt zijn, doet kennelijk een groter beroep op het incasseringsvermogen, dan menige journalist kan opbrengen. En daarmee kom ik terug op een aantal vragen die ik, meteen na de moord op Pim Fortuyn, opwierp in een kleine, kritische beschouwing over de rol van de pers. Die prompt geweigerd werd door het dagblad waarvoor ik toen werkte - en vervolgens werd geplaatst in HP/De Tijd. De gewraakte alinea was eigenlijk meer een hartenkreet. “Er zal meer discussie moeten worden gevoerd over de rol van de journalistiek. Zijn wij te nauw verweven met het politieke establishment? Publiceren wij dingen niet, uit angst te stigmatiseren? Lichten wij voor of voeden wij liever op? Zijn wij meer gaan handelen in wenselijkheden dan in werkelijkheden?”

Nu, acht jaar later, ben ik nog steeds geneigd die vragen bevestigend te beantwoorden. Dat is de dood in de pot. En, uiteindelijk, de ondergang van de journalistiek.

Pauline Sinnema

paulinesinnema@speakersacademy.eu

